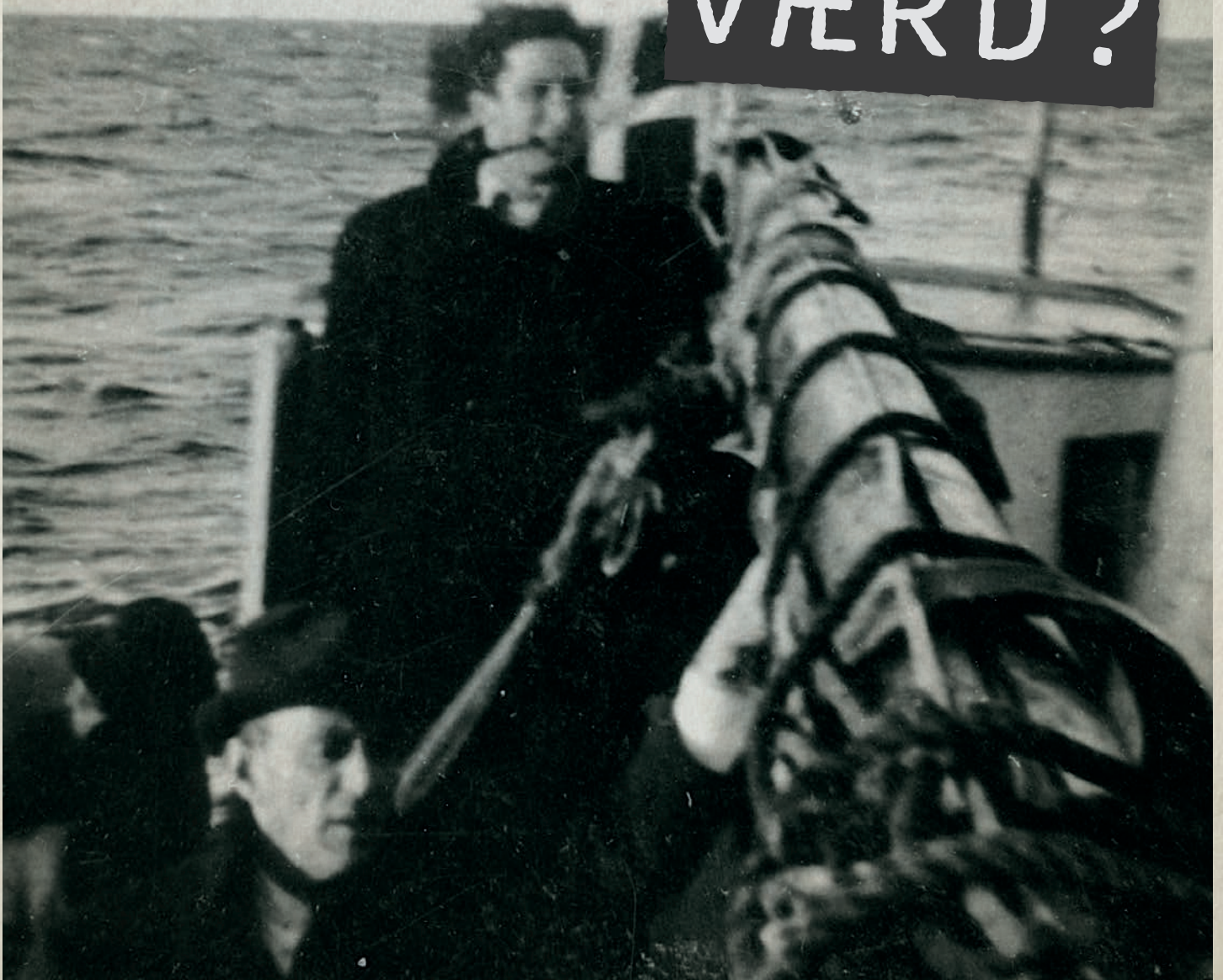

HVAD ER ET MENNESKELIV VÆRD?

Et af de eneste kendte billeder af jøder på flugt over Øresund i oktober 1943. Billedet er ikke fra vores område men fra en flugt fra Møn til byen Ystad i Sverige. Billede fra Nationalmuseet

Flugten over Øresund 1943

GRUPPE 6

Det var især fiskere, der sejlede jøder til Sverige i deres både. Efterfølgende er fiskerne både blevet hyldet som helte, fordi de reddede jøderne, men de er også blevet beskyldt for at være grådige og udnytte jødernes desperate situation, fordi de ofte tog penge for at sejle.

Der boede en del fiskerfamilier i den nuværende Rudersdal Kommune. De boede især ved havnen i Vedbæk.

Efter krigen er der ikke mange fiskere, der har fortalt om, hvad der skete, eller hvorfor de enten valgte at hjælpe eller ikke hjalp. Den viden, vi har om fiskerne, kommer derfor fra andre - enten dem, de hjalp over, eller de modstandsfolk, de samarbejdede med.

I opgaverne skal I tænke over, hvorfor fiskerne gjorde, som de gjorde - der er ikke nødvendigvis ét rigtigt svar.

Der findes ikke præcise tal for, hvad alle overfarter til Sverige har kostet, men herunder er nogle eksempler:

Dato for overfart	Familie/person	Beløb 1943	Beløb pr. Person	Beløb omregnet til 2023 kroner
30/9	Melchior Familien + 5 andre (10 personer)	20.000 kr		
2/10	Hesse-Familien (5 personer)	25.000 kr		
4/10	Helga Melchior	3.000 kr.		
8/10	Agnes Becker	550 kr		
Efter oktober 1943	Generelt	ca. 100 kr		

Fiskerbåde i Vedbæk Havn 1940

Opgave 1

Omregn beløbene til nutidskroner.

I kan gøre det på <https://www.oldmoney.dk/>

Opgave 2

Havnefogeden i Vedbæk Knud Andersen skrev om fiskerne:

"Der siges, at 7460 mennesker bragtes i sikkerhed for næsen af tyskerne under jødeforfølgelsernes første måned. Hvor mange der under hele krigen slap til Sverige over Vedbæk havn, ved jeg ikke; vistnok o. 200, og ikke een blev taget af tyskerne, så denne kommune kan godt være lidt stolt, hvis den lyster, men man må ikke glemme, at der også var mange sorte får og ængstelige lam – alt for mange."

Arbejdsspørgsmål

Hvad tror I han mener med at der var "mange sorte får og ængstelige lam"?

Hvorfor tror I, han synes, at kommunen kan være stolt?
Er I stolte?

Havnefoged Knud Andersen beskriver, hvordan han fik sikret en overfart til Sverige:

"En dag indkom en stenfisker for at efterse sin motor. Jeg gik ombord for at opkræve havnepenge og føle ham på tænderne. Længe var han hverken til at hugge eller stikke i. Han skulle videre til Humlebæk og fiske sten. Færdig. »Når du sejler i nat, går du østen om Hven med en ladning levende sild og landsætter dem i Sverige.« Det gjorde han."

Flugten over Øresund 1943

GRUPPE 6

Diskuter i gruppen:

Hvorfor tror I, at fiskeren ikke vil sejle med jøder?

Er det i orden at sige nej til at hjælpe nogen - er der tidspunkter, hvor det er i orden?

Er det i orden, at havnefogeden presser fiskeren til at sejle med jøderne, selvom han ikke vil?

Opgave 3

Forestil jer, at I er fiskere i 1943 - opsæt argumenter både for og imod at hjælpe jøder til Sverige.

Prøv om I for hvert argument for at hjælpe jøderne også kan finde et imod. I behøver ikke selv synes, at det er rigtigt eller fair.

HUSK:

Ikke at ville hjælpe jødiske familier handler ikke kun om, om man kan lide jøder eller ej. Det kan også handle om ens egen eller ens families sikkerhed (det var ulovligt at hjælpe jøder), det kan handle om penge (hvis din fiskerbåd bliver konfiskeret, kan du ikke forsørge familien) eller det kan handle om, at man bare ikke vil blande sig i noget, der ikke vedkommer én.

Diskuter derefter om det er fair at tage penge for at hjælpe jøderne og hvor meget.

- Husk hvad risikoen er ved det. Både for dig selv og for dem du holder af.

HUSK:

I begyndelsen af oktober kendte ingen konsekvenserne ved at hjælpe jødiske flygtninge. Fiskerne risikerede foruden fængselsstraf eller bøder at få deres båd konfiskeret. En ny fiskerbåd kostede mellem 15.000-30.000 kr. (i datidskroner).

I realiteten udleverede de tyske myndigheder ofte flygtningehjælpere til de danske domstole, hvor de fik relativt milde straffe. Men det vidste man ikke i oktober, og selv en mild fængselsdom betød, at du ikke kunne arbejde og tjene penge til din familie.